युक्तिप्रहर्षाद्योपपदेशनम्" सा० द० उक्तायीरादीनां तत्संख्यकत्वात्तथा । व्यभिचारिभावः "निर्वेदावेगदैन्य-श्रममदजडता औग्र्यमोहौ विबोधः स्वप्नापस्मारगर्व्वा-मरणमलसताऽमर्षनिद्रावहित्थाः । औत्सुक्योन्मादशङ्काः स्मृतिमतिसहिता व्याधिसंत्रासलज्जा हर्षासूयाविषादाः-सुप्तिबोधप्रबुद्धाः ग्लानिचिन्तावितर्काः" सा० द० उक्तानां तत्संख्यत्वात्तथा ।

६ षट्त्रिंशत्संख्याबोधकाः । रागिणी "रागाः षट् त्रिंश-च्च भार्याः इति भरतोक्तेः वसन्तादिरागभार्याणां तत्-संख्यकत्वात् तत्संख्याबोधकता । रागिणीशब्दे तास्व-वक्ष्यन्ते । नाटकलक्षणम् सा०द० "षट्त्रिंशल्लक्षणान्यत्र" इत्युपक्रम्य "भूषणालरसंघातो शोभोदाहरणं तथा । हेतुसंशयदृष्टान्तास्तुल्यतर्कः पदोच्चयः । निदर्शनाभिप्रायौ च प्राप्तिर्विचार एव च । दिष्टोपदिष्टे च गुणातिपाता तिशयौ तथा । विशेषणनिरुक्ती च सिद्धिर्भेदविपर्ययौ । दाक्षिण्यानुनयौ मानार्थापत्तिर्गर्हणा तथा । पृच्छा प्रसिद्धिः सारूप्यम् संक्षेपोगुणकीर्त्तनम् । ज्ञेयो मनो-रथोऽनुक्तसिद्धिः प्रियवचस्तथा" इत्युक्तभूषणादीनां षट्त्रिंशत्त्वात्तथा ।

३८ अष्टत्रिंशत्संख्याबोधकाः सोमसूर्याग्निकला "सोमसूर्या-ग्निभेदेन मातृकावर्ण्यसम्भवाः अष्टत्रिंशत्कलास्तत्त्व-मण्डलेषु व्यवस्थिताः" शा० ति० उक्तानां सोमषोडशकला सूर्यद्वादशकलावह्निदशकलारूपाणामष्टत्रिंशत्त्वात्तथा ।

४० चत्वारिंशत्संख्याबोधकः । तानः "चत्वारिंशत्ततामताः" इति भरतोक्तेः ततशब्दवाच्यतानानां तत्संख्यत्वात्तथा ।

४९ अनपञ्चाशत्संख्याबोधकः । अनिलः अनिलशब्दे दर्शितो-नपञ्चाशद्भेदत्वात्तथा ।

५० पञ्चाशत्संख्याबोधकः । मातृकालिपिः तस्याः तन्त्रमते पञ्चाशद्वर्णात्मकत्वात्तथा । "पञ्चाशल्लिपिभिर्विभक्तमुखा-दि" शा० ति० ।

५१ एकपञ्चाशद्बोधकः महापीठः महापीठशब्दे वक्ष्यमाण भेदानां महापीठविशेषाणां तत्संख्यकत्वात्तथा ।

६४ संख्याबोधकाः । वर्णाः शिखामते "चतुःषष्टिस्त्रिषष्टि-र्वा वर्णाः सम्मतोमताः । स्वराविंशतिवेकस्य स्पर्शानां पञ्च-विंशतिः । यादयश्च स्मृताह्यष्टौ चत्वारश्च यमाः स्मृताः । अनुस्वारोविसर्गश्च+कूपौ चापि पराश्रितौ । दुस्पृष्टश्चेति विज्ञेय लकारः प्लुतएव वा" इतिशिखोक्तेस्तथा । कला कलाशब्दे वक्ष्यमाणभेदानां तासां चतुःषष्टित्वात्तथा ।

महादेवीपीठम् "मायामङ्गलनागवामनमहाकालक्षीचरित्रा भृगुच्छायाच्छत्रिरथप्रहासिनमहेन्द्रोड्डीशवल्लापुरम् । पद्मं वीरकमञ्जनेश्वरपटेलीचन्द्रपूः श्रीगिरिः कोलाकुञ्जक-पूर्सपर्व्वतकुरुक्षेत्रैकलिङ्गार्बुदाः । काश्मीरैकाम्रकाञ्ची-मलयगिरिवरेकारकृतभूतदेवीकौ दाम्नाशेषजालन्धरसुर-भिमणीशाद्रिकाशीप्रयागाः । त्रिस्रोतःकाककोच्चोज्ज-यिनिसमथुरं कोशलाकान्यकुब्जौ ड्रार्यङ्गाराट्टहासा विरज इह ततः कुण्डिनं राजगेहम् । नेपालं पुण्ड्रवर्द्धन मालवपारसोकामरूपकेदाराः । विन्ध्यमहामठगोस्तुतिक-म्बिल्लाम्रीपीठमरुदेशाः" पदार्थादर्शोक्तानां तत्संख्य-कत्वात्तथा ।

१०० शतसंख्याबोधकाः पुरुषायुषम् "शतायुर्वै पुरुषः इति श्रुतेस्तथा । रावणहस्ताङ्गुलिः तस्य विंशतिबाहुत्वेन प्रत्येकं बाहौ पञ्चाङ्गुलियोगात् शतत्वेन तथात्वम् । इन्द्रयज्ञः तस्य शतयज्ञत्वेन तद्यज्ञानां शतत्वात् तथा ।

१०० सहस्रबोधकाः । इन्द्रनेत्रः तस्य सहस्रनेत्रतया तन्ने-त्राणां सहस्रत्वेन तथा । विराट्पुरुषचक्षुः तत्पादः तद्बाहुस्तन्मूर्द्धा च तथा । "सहस्रशीर्षा पुरुषः सहस्राक्षः सहस्रपात्" श्रुतिः । कार्त्तवीर्यार्जुनबाहुः बाणासुरबाहुश्च तयोः सहस्रबाहुत्वात् तथा । अनन्तशीर्षम् तस्य सहस्र-शीर्षतया तथा । गङ्गास्रोतोऽष्टसम् सप्तसहस्रसमसीपस्थाने सहस्रमुखतया तस्याः प्रवहनात्तथात्वम् । सामवेदशाखा तद्वेदस्य सहस्रशाखत्वात् तथा ।

१०००० अयुतसंख्याबोधकः रामराज्यकाल "दश वर्षसहस्रा णि रामोराज्यमकारयत्" रामा० उक्तेस्तथा ।

अत्रेदं बोध्यम् । शास्त्रकारैः ये ये पदार्था यद्यत्संख्यक-तया उक्तास्तत्तच्छब्दास्तत्तत्संख्याबोधकाः । तेषु दिङ्-मात्रमत्र दर्शितम् अनयैव रीत्यान्येषामपि सम्भवाद्युक्तभेद-युक्ततत्तत्पदार्थपराणां शब्दानां तत्तत्संख्यार्थकत्वं कल्पनीयम् । शब्दार्थयोरभेदाच्च क्वचिच्छब्दस्य तदर्थकता उक्ता क्वचिच्चार्थस्यैव तत्तत्संख्यायोगउक्तः तेनैव तत्त-दर्थकशब्दस्य तत्तत्संख्याबोधकता ज्ञेया । इयांस्तु विशेषः समुदायवर्त्तिपदार्थस्यैकदेशवृत्तित्वाभिप्रायेण बहुसंख्या-न्वितपदार्थबोधकानामपि एकवचनादिप्रयोगोऽपि । यथा "रामोऽगवेर्दर्जलधिस्तु मैत्रैरित्यादौ" रामजलध्योः नित्य चतुष्टबोधकत्वेऽपि एकवचनान्तता अगवेर्दैरित्यादौ सप्तत्व-चतुष्टबोधकयोः बहुवचनान्तता । एवमन्यत्रापि । उक्त-शब्दानां क्वचित्संख्यापरत्वम् क्वचित्संख्येयपरत्वम